

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВА СПОРТ ИШЛАРИ
ВАЗИРЛИГИ**

**АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МАДАНИЯТ
ИНСТИТУТИ**

“РЕЖИССУРА” КАФЕДРАСИ

“МУҚАДДАС АЁЛ”

**8 МАРТ— ХАЛҚАРО ХОТИН - ҚИЗЛАР КУНИГА БАҒИШЛАНГАН
ТЕАТРЛАШТИРИЛГАН ТОМОША**

**СЦЕНАРИЙ МУАЛЛИФИ ВА
САҲНАЛАШТИРУВЧИ РЕЖИССЁР:
ЖАҲОНГИР МАМАТҚОСИМОВ**

ТОШКЕНТ ШАҲРИ

“МУҚАДДАС АЁЛ”

8 МАРТ— ХАЛҚАРО ХОТИН - ҚИЗЛАР КУНИГА БАҒИШЛАНГАН ТЕАТРЛАШТИРИЛГАН ТОМОША

**Ўтказиладиган вақт:
2003 йил 7 март
соат 13.30**

**Ўтказиладиган жой:
Абдулла Қодирий номидаги
ТошДМИ Анжуманлар саройи**

АСОСИЙ ҒОЯ

Ижтимоий ҳаётимизда хотин-қизларнинг тутган ўрни, мавқеи, эришаётган ютуқлари ва долзарб муаммоларини сахна орқали намойиш этиш. Мўътабар онахонларимизни, дилбар опа-сингилларимизни байрам билан табриклаб, уларнинг ҳар соҳа, ҳар ишда ўз ўрни, мавқеи борлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш. Мустақиллигимизнинг мустаҳкамланишида аёлларимизнинг қўшган ҳиссаси беҳисобдир. Уларнинг жасоратини улуғлаш ва шарафлаш, “АЁЛ” номини “МУҚАДДАС” билиш, томошабинда аёлларни кадрлаш, ҳурмат қилиш туйғуларини кучайтириш тадбирнинг асосий ғоясидир.

Саҳна байрамона кайфиятда безатилган. Саҳнага ҳар – хил рангдаги шарлар осилган, сахна майдони четларига гуллар қўйилган. Саҳнанинг орқасига Тожимаҳал расми туширилган катта парда осилган.

Соат 13.30 да чорлов мусиқаси янграйди

Муסיқа садолари остида фондан қуйидаги шеър ўқилади:

Оналар бор—олам қўшиқхонадир,
Оналарни мақтаса дил қонадир.
Фарзанд учун ким қувониб ёнадир,
Онадир— ул, онадир— ул, онадир.

Саҳна пардасининг икки ва ўрта қисмидан талабалар бошини чиқарган ҳолда навбати билан қуйидаги сўзларни айтишади:

- 1- талаба:** - Диққат, диққат.
2- талаба: - Диққат, диққат
3- талаба: - Диққат, диққат.
4- талаба: - Ва яна бир маротаба диққат.
1-талаба: - Ҳурматли меҳмонлар!
2-талаба: - Хонимлар ва жаноблар!
3- талаба: - Мунис онажонлар!
4- талаба: - Опажонлар-у-сингилжонлар!
Ҳамма: - Кечамизга хуш келибсиз!
1- талаба: - Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган,
2- талаба: - “Муқаддас аёл” деб номланувчи,
3- талаба: - Театрлаштирилган томошамизни,
4- талаба: - Бошлаймиз.
Ҳамма: - Марҳамат, томоша қилинг.

Парда очилади. Карнай – сурнайчиларнинг тантановар муסיқаси ва 4 та талабанинг қувноқ ва ҳазиломуз рақси.

Саҳнага тадбир режиссёри чиқиб келади:

- Жаҳонгир:** - Ҳай-ҳай-ҳай, бу нима қилиқ? Қани, бас қилинглар. (Муסיқа тўхтаб, талабалар жим қолишади)
1- талаба: - Тинчликми, Жаҳонгир?
Жаҳонгир: - Мен сизлардан сўрасам, тинчликми?
2- талаба: - Тинчлик, биз тадбирни бошладик.
Жаҳонгир: - Ким рухсат берди сизларга, ахир бу ерда мен режиссёрман-ку.
3-талаба: - Тўғри, бу ерда сиз режиссёрсиз. Лекин томошабинлар аллақачон йиғилишиб бўлишган.
4-талаба: - Томошабинни узоқ куттириш, яхши бўлмағай бўтам. (насихат)
Жаҳонгир: - Тўғри, лекин ҳалиям раққосаларимиздан, хонанда кизларимиздан дарак йўқ. Ахир, уларсиз тадбирни бошлай олмаймиз-ку.
1- талаба: - “Бугун бизнинг байрам” дея, бемалол юргандир-да.
2-талаба: - Тўғрисини айтсам, ҳозирги замонда умуман кизларга ишонч йўқ.
4-талаба: - Э, менга қаранглар, ахир бугун кизларимизнинг, онахонларимизнинг байрами, шундай экан бугун улар мазза

килиб томошани кўриб дам олишсин, бугун сахнага фақат эркаклар чиқишади.

- 3-талаба:** - Ах, какая идея! Молоце, вот это режиссёрская фантазия.
- Жаҳонгир:** - Нималар деяпсан, қанақанги фантазия, аёлларсиз томошани қанақа эплеймиз.
- 1-талаба:** - Эплеймиз, ҳеч бўлмаса аёлларимиз бугун дам олишсин
- Жаҳонгир:** - Бошқа илож ҳам йўқ.
- 3-талаба:** - Бор экансан-ку. Ҳар қалай Станиславскийнинг набирасисан-да.
- Жаҳонгир:** - Дикқат! Ҳамма жой – жойига. Қани, бошладик.
(Муסיқа садолари остида сахнага икки бошловчи (йигит) чиқиб келади)
- 1-бошловчи:** - (Фондан қизбола овози берилади) Ассалому – алайкум, азиз онажонлар, ҳурматли опа-сингиллар!
- 2-бошловчи:** - (Фондан қизбола овози берилади) Ассалому – алайкум, уйимиз файзи, миллатимиз кўрки- азиз аёллар!
- 2-талаба:** - (Жаҳл билан сахнага чиқиб келади) Бу нима қилик, нима бало қиз боламисанлар?.
- 1-бошловчи:** - Алҳамдулulloҳ эркакмиз,
- 2-бошловчи:** - Паспортимизда ҳам эркак ёзилган, менимча айб овоз режиссёрида.
- 2-талаба:** - Менга қаранг, ҳой йигит, ухлаб қолдингизми?
- Овоз режиссёри:** - Мен нима қилай, сценарий бўйича дискетни бошидан кўйдим.
- 2-талаба:** - Қанақа дискет, ахир булар жонли, живой гапиришади. Қани, бошидан бошладик.
- 1-бошловчи:** - Раз, раз, раз.
- 2-бошловчи:** - Два, два, два. Овоз чиқаяпти, бошласак ҳам бўлар.
- 1- бошловчи:** - Сен шундай аёлсан – элнинг юзисан,
Ўзбекнинг ўзисан, ширин сўзисан.
Туркистон қизисан, ўзбек қизисан,
Бошида рўмоли ибo-ҳаёли
Болага меҳрибон ўзбек аёли!
- 2-бошловчи:** - Таърифинг тор билан куйласам-да оз,
Йил бўйи тинмайсан куз, қиш, баҳор, ёз.
Ёзмокқа таърифинг етмагай қоғоз,
Юртимиз камоли, ойдек жамоли,
Болага меҳрибон ўзбек аёли!
- 1-бошловчи:** - Хасанбек, сезаяпсизми, юртимиз узра ўзининг гулгун чехрасини кўз-кўз килиб баҳори айём қадам кўймоқда. Баҳор-фасллар келинчаги, фасллар гултожидир. Гўёки дунё гўзаллиги баҳор билан.
- 2-бошловчи:** - Тўғри айтасиз Хусанбек, баҳор гўзал фасл, лекин баҳорнинг гўзаллиги аёллар билан. Аёл бор экан дунё гўзал, олам гўзал.
- 1-бошловчи:** - Гапингизга кўшиламан. Бугунги кечамизга қаранг.

Онахонларимиз, опа-сингилларимиз жуда гўзал бўлиб келишган. Бунга сабаб, бугун уларнинг байрами. Шундай экан биз онажонларимизни, опа-сингилларимизни байрам билан табриклаймиз.

- 2-бошловчи:** - Азиз аёллар, сиз нафақат оила бекаси, балки билимдон раҳбар, уддабурон тадбиркор, ўз касбининг фидойи жонкуяри, вафоли ёр, энг муҳими меҳрибон онасиз.
- 1-бошловчи:** - Сиз аёллар учун бағишланган “Мукаддас аёл” деб номланган байрам кечамизга хуш келибсиз.
- 2-бошловчи:** - Марҳамат, яхши дам олинг

Адхам Назаров ижросида “Аёл” қўшиғи ижро этилади.

(Саҳнага талабалар чиқиб келишади)

- 1-талаба:** - Ана кўрдингизми, аёлларсиз ҳам байрам ўтади. Тўғрими?
- 2-талаба:** - Байрам ўтишга-ку ўтаяпти. Лекин барибир аёлларсиз бирон-бир ишни бажариб бўлмаса керак.
- 3-талаба:** - Қанақа ишни.
- 2- талаба:** - Масалан, уй ишлари.
- 4-талаба:** - Эй, менга қара, уй ишлари ҳам иш бўлибдими. Мана мен ўзим ҳаммасини бир пайтнинг ўзида тиндираман, синдираман, ёндираман.
- 2-талаба:** - Қўйсангчи, Жўрабек, қўлингдан ҳеч бир иш келмайди-ку?
- 4-талаба:** - Нима менинг қўлимдан ҳеч бир иш келмайдими, мени-я? Айт, нима иш қилиш керак.
- 1- талаба:** - Сигир соға оласанми?
- 4-талаба:** - Соғаман, соғаман.
- 2-талаба:** - Йўғ -э, ёлғонниям олдингда.
- 4-талаба:** - Менга ишонмайсизларми?
- 3-талаба:** - Ишонмаймиз.
- 4-талаба:** - Унда юринглар.
- 2-талаба:** - Қаёққа?
- 4-талаба:** - Сигир соғишга. Кўрасиз, эплай оламан-ми, йўқ-ми?
- 3-талаба:** - Хўп, майли кетдик (Талабалар чиқиб кетишади.)

“Сигир соғиш” этюди

(Фондан мусиқа)

Саҳнага челақ кўтариб Жўрабек чиқиб келади. Сигирнинг ёнига келиб унинг қоринларини силайди ва аста ўтириб соғади. Сигир челақни тепади. Жўрабек жаҳл билан сигирни урмоқчи бўлади, лекин шаштидан қайтади ва яна сигирнинг қоринларини силайди. Секин ўтириб сигирни яна соғади. Сигир бу гал Жўрабекнинг ўзини тепади. Жўрабек жаҳл билан сигирни уради ва чиқиб кетаётганда деворда осифлик турган хотинининг сигир соғиш пайтида киядиган кийимларини кўради. Кийимларни кийиб олади. Яна бориб сигирни соғади. Сигир бу гал индамай туради. Жўрабек хурсанд ҳолда сигирни соғишни давом

этади.

(Саҳнага талабалар чиқиб келишади)

- 2-талаба:** - Э, қойил-э, сигир соғишним бопладинг.
- 1-талаба:** - Бечора сигирним жуда қийнаб юбординг.
- 2-талаба:** - Агар сен қизбола бўлганигда, ўзим сенга уйланар эдим.
- 3-талаба:** - Нималар деясан, агар бу қизбола бўлганида, бунақанги меҳнат қилишидан, эрга теккан куниеқ қайтиб келар эди.
- 4-талаба:** - Нимаси сизларга ёқмади, муҳими сигир соғишни эпладим-ку.
- 2-талаба:** - Тўғри, эпладинг. Қойил қолиш керак. Ҳозирги саҳна кўринишида ҳам аёл ролини сен ўйнайсан.
- 4-талаба:** - Нега энди мен ўйнайман, мендан бошқалар ҳам бор-ку.
- 2-талаба:** - Чунки байрам куни аёлларни саҳнага чиқармаймиз деган ғоя сендан чиқди. Қани, бўл, тайёрлан.
- 4-талаба:** - Менга қаранглар, ахир мен эркак кишиман, қанақа қилиб аёл ролини бажараман. Эркаклик ғурурим нима бўлади.
- 2-талаба:** - Нима бўларди, эркаклик ғурурингни парда орқасига қўйиб турасан.
- 4-талаба:** - Қанақа қилиб ўйнайман.
- 3-талаба:** - Менга қара, Ўзбекистонда илк театр қачон пайдо бўлган?
- 4-талаба:** - Жадидчилик даврида. “Турон” театр труппаси.
- 3-талаба:** - Яша, ўша пайтда саҳнага аёллар чиқиш мумкин бўлмаган.
- 4-талаба:** - Аёлларнинг саҳнага чиқиши мумкин бўлмаган бўлса, менга нима?
- 2-талаба:** - Бу нима деганинг, ўша пайтда аёллар ролини эркаклар бажаришган. Ҳаттоки, машҳур маърифатпарваримиз Абдулла Авлоний ҳам бир неча маротаба аёл образини яратган.
- 4-талаба:** - Демак, Абдулла Авлоний ҳам бир неча маротаба эркаклик ғурурини парда орқасига қўйиб турган экан-да. Йўқ, мен ўйнамайман.
- 2-талаба:** - Сенинг хоҳиш-иродангга қараб ўтирмаймиз. Қани, йигитлар бир ўзингизни кўрсатинг. (Талабалар Жўрабекни қизболача кийинтиришади.)

“Аёл бўлиш осон эмас” саҳна кўриниши

(Саҳнада Жўрабек аёл кийимида йиғлаб ўтиради)

- Жўрабек:** - Доимо шунақа. мендек бахти қаро хотинлар ҳам бормикан бу дунёда. Эрим мени ургани урган. Пиёниста, алкаш.(Фондан чақалоқ овози). Ўчир овозингни пиёнистанинг боласи, шу туришда катта бўлсанг, дадангга ўхшаган ғирт пиёниста бўласан. (Боласини саҳнага кўтариб чиқади) Ўчир овозингни, кўзингни ўйиб оламан. Алла-ё-ё-ё, алла-ё-ё-ё.
- Эр:** - (Фондан маст эрининг овози.) Хотин, о-хотин.

- Жўрабек:** - Ана, пиёниста даданг келди. Жонимга тегиб кетди. Ўчир овозингни, вой дадаси, келдингизми?
- Эр:** - Келдим, хотин, келдим.
- Жўрабек:** - Яна ичиб келибсизми. Бугун менинг байрамим бўлса, атиги бир дона гул кўтариб келсангиз бўларди.
- Эр:** - Байрам. Гул. Э, хотин менинг соғ-саломат келганим сен учун битта эмас, бир даста гул-ку.
- Жўрабек:** - Тавба қилдим. (Томошабинга) Гул эмиш, тошбақа гул.
- Эр:** - Хотин, туфлимни еч.
- Жўрабек:** - Ҳозир, дадажониси. (боласини жойига ётқизади.)
- Эр:** - Хотин, туфлимни еч дедим. (бола йиғлайди)
- Жўрабек:** - Ўчир овозинги.
- Эр:** - Хотин, туфлимни еч (бола йиғлайди).
- Жўрабек:** - Ҳозир, дадаси. Ўчир овозингни, бола бўлмай кет. (Фондан шўх мусиқа берилади. Жўрабек бола ва эр ўртасида овора бўлиб чарчаб йиқилади).
- Жўрабек:** - Вой-дод (мусиқа тўхтади). Ёрдам беринглар. (Саҳнага талабалар чиқиб келишади)
- Талабалар:** - Ҳа, тинчликми?
- 4-талаба:** - Бўлди, айбимга иқрорман. Аёлларсиз ҳеч иш битмас экан.
- 1-талаба:** - Ҳаёт фалсафаси шуни исботлайдики, бу дунёда аёл бўлиб яралиш эркак бўлиб яралишдан анча масъулиятли, қийинроқ экан.
- 2-талаба:** - Лекин санъаткор бўлиш, маданият ходими бўлиш аёллик масъулиятдан ҳам қийинроқ экан.
- 3-талаба:** - Ўзи аёл бўла туриб санъаткор бўлиш, маданият ходимаси бўлиш ҳаётнинг энг масъулиятли касби экан.
- 4-талаба:** - Шундай экан, биз эркаклар сиз санъаткор аёллар, маданият ходималари олдида бош эгиб таъзимдамиз. (Талабалар таъзим қилишади, фондан “Чўли Ироқ” мусиқаси янграб саҳнага фаришта сиймосидаги талаба қизлар кириб келишади.)

“Муқаддас аёл” композицияси

“Чўли ироқ” мусиқасига фаришталар тимсолидаги тўртта қиз саҳнага мусиқага мос равишда ҳаракатлар билан чиқиб келишади.

- Фондан:** - Сендан юксак нима бор, юлдуз?
- 1-фаришта:** - Оналар меҳри.
- Фондан:** - Қайдан олдинг оташни қуёш?
- 2-фаришта:** - Она қалбидан.
- Фондан:** - Сендан кескир нима бор олмос?
- 3-фаришта:** - Оналар қаҳри.
- Фондан:** - Пўлат, қайдан сенда зўр бардош?
- 4-фаришта:** - Она сабридан.

- Фондан:** - Сенми, кўклам, ҳаётбахш фасл?
1-фаришта: - Йўқ, оналар изи.
Фондан: - Сенми хуштаъм, шифобахш асал?
2-фаришта: - Йўқ. Оналар сўзи.
Фондан: - Бахт битгувчи сенми ҳаёт?
3-фаришта: - Йўқ, йўқ, оналар.
Фондан: - Яратгувчи сенми табиат?
4-фаришта: - Йўқ, йўқ, оналар.
Фондан: - Бу оламда кимдир муқаддас?
Ҳамма: - Аёлдир-ул, аёлдир-ул, АЁЛ!!!

(Фаришталар ўртасидан Дилором Исахонова чиқиб келади, фаришталар муסיқага мос равишда ҳаракатлар билан саҳнадан чиқиб кетишади.)

Дилором Исахонова ижросида “Онажоним алласи” кўшиғи

Саҳнага 1–ва 2-талаба чиқиб келишади.

- 1-талаба:** - (Бош муҳаррир ролида, саҳнага чиқиб газета ўқимокда)
2-талаба: - Ассалому-алайкум!
1-талаба: - Ваалайкум ассалом. Келинг, хизмат.
2-талаба: - Қисқартириб келинг деган эдингиз. Унинг ўрнига бошқасини ёзиб келдим.
1-талаба: - Хўп, майли, котибамга бериб кетинг, кўриб чиқаман.
2-талаба: - Кечирасиз, фақат яхшилаб ўқиб чиқинг, майлими.
1-талаба: - Нима, сизнингча биз яхшилабмас, ёмонлаб ўқиб чиқар эканмизда-а?
2-талаба: - Йўқ энди, 25 та асаримдан шуниси менга кўпроқ ёқади. Мана яхши асар. 800 варақ.
1-талаба: - Нима, 800 варақ. Нималар деяпсиз, менга қаранг, одамлар сизнинг асарингизни ўқишдан бошқа иши йўқми, ким ўқийди 800 варақ асарни.
2-талаба: - Менга қаранг, ҳеч иложи йўқми, бир ёрдам беринг, илтимос, ахир 25 та асар ёзганман, лекин бирортаси ҳам босилиб чиқмаган.
1-талаба: - Иложи, иложи, ҳа, бор иложи, келинг яхшиси шу асарингизни шу ерда қисқартирамиз.
2-талаба: - Шу ерда-я, қандай бўлар экан?
1-талаба: - Қанддай бўлади-да. Сиз ўқинг, мен керакли жойини оламан. Қани, бошланг. Э, имилламасдан 10-15 варақ ташлаб ўқинг.
2-талаба: - Мана ҳозир. 7 ёшимда мактабга бориб, ўртоқларим билан бир синфга кириб ўтирдик.
1-талаба: - Ў, мана шу жумладан “ўтирдик” сўзини оламиз, мана шу сўзни бир четга ёзиб қўйинг. Қани давом этинг, э бўлинг 5-6 варақ ташлаб ўқинг.
2-талаба: - Мана 100-бет. Ёзи билан меҳнат қилиб қишинг ғамини

едик.

- 1-талаба:** - Ана мана шу “едик” сўзини оламиз. Бояги сўзнинг ёнидан ёзиб қўйинг. Тезроқ бўлинг.
- 2-талаба:** - Бобом кўк чой, биз қора чой ичдик.
- 1-талаба:** - Ў, ана “ичдик” сўзини оламиз, қандай чиройли сўз, ўқувчи ўзи қандай чой ичганингизни билиб олади. Бояги жойдан ёзиб қўйинг.
- 2-талаба:** - Тўғри айтасиз, ҳозир одамлар жуда ақлли бўлиб кетган. Давом этамиз, мана 250-бет. Бекатда автобус кутиб, набирам билан унинг институти ҳақида гаплашдик.
- 1-талаба:** - Ана ижод, бу жумладан “гаплашдик”ни олиб ёзиб қўйинг. Тезроқ ўқинг, э, бир 500-бетлардан ўқинг. Э, менга қаранг. Бу маҳалла ҳақида йўқми, у-бу нарса.
- 2-талаба:** - Бор, мана бор, маҳалла оқсоқоллари йиғилишида икки болани етим қилиб қолдириб кетиш оғир гуноҳ эканлигини таъкидлаб ўрнимиздан турдик.
- 1-талаба:** - Менга қаранг, яхши жумла экан-ку, лекин етимларни ёзибсиз, асар маъносига тўғри келмайди. Шунинг учун бу жумладан “турдик” сўзини оламиз. Давом этинг. Охирини очинг, охирини.
- 2-талаба:** - Кеча бўлиб ўтган йиғилишда маҳаллада янги мактаб қуриш ғоясини илгари сурдик.
- 1-талаба:** - Ана оригинал сўз “сурдик”, ёзиб қўйинг.
- 2-талаба:** - Ана, бўлди. Тугади.
- 1-талаба:** - Тугаган бўлса, ўқинг.
- 2-талаба:** - Ўтирдик, едик, ичдик, гаплашдик, турдик, сурдик.
- 1-талаба:** - Ана, буни асар дейдилар.
- 2-талаба:** - Қанақа асар, бунда ҳеч нарса йўқку.
- 1-талаба:** - Нима йўқ, айтинг.
- 2-талаба:** - Воқеа йўқ.
- 1-талаба:** - Мана “ўтирдик” воқеа эмасми, ҳамма воқеа ўтиришдан бошланади-ку.
- 2-талаба:** - Тўғри айтасиз, тугун йўқ-ку.
- 1-талаба:** - Нега йўқ, мана гаплашдик тугун эмасми, нима ҳақида, гаплашдинг, ким ҳақида гаплашдинг. Ҳаммаси тугун.
- 2-талаба:** - Мақсад йўқ-ку.
- 1-талаба:** - Мақсад, мана “ичдик” мақсад бўлмай нима?
- 2-талаба:** - Тўғри айтасиз.
- 1-талаба:** - Бу асарда замонавий қаҳрамон ҳам бор. Ўтириб, ичиб, жанжал қилмасдан чиқиб кетиш унча-мунча одамнинг қўлидан келмайди. Бу ҳақиқий замонавий қаҳрамонга хос хислат.
- 2-талаба:** - Қаранга, ўзим билмаган эканман.
- 1-талаба:** - Қайтадан ўқинг.
- 2-талаба:** - Ўтирдик, едик, ичдик, гаплашдик, турдик, сурдик.

- 1-талаба:** - Оҳ, яна бир ўқинг.
- 2-талаба:** - Ўтирдик, едик, ичдик, гаплашдик, турдик, сурдик.
- 1-талаба:** - Менга қаранг, у-бу нарса сездингизми?
- 2-талаба:** - Йўқ, ҳеч нарса сезмадим.
- 1-талаба:** - Бу ҳикоя эмас, туппа тузук шеър бўлибди-ку. Сиз роман ёзаман дейсиз, бундан кейин шеър ёзинг дўстим, шеър ёзинг. (Чиқиб кетади)
- 2-талаба:** - Қаранга, 25 та романимдан шу биттаси шеър бўлиб чиқса. *Ўтирдик, едик, ичдик, гаплашдик, турдик, сурдик.* Наҳотки, мен шоирман, мен шоирман. Ур-а-а, мен шоир-м-а-а-н. (Югуриб чиқиб кетади)

Садоқат Эрматова ижросида Абдулла Ориповнинг “Аёл” шеъри

(Саҳнага 3-4 талаба чиқиб келишади)

- 3-талаба:** - Биласизми, ҳозир саҳнамизда нима ўзгариш рўй берди?
- 4-талаба:** - Биламан. Портлаш эффекти содир бўлди.
- 3-талаба:** - Қанақа портлаш эффекти ахир биз илмий эмас, ижодий кечадамиз-ку. Саҳнамизга аёллар чиқиши билан файз кириб келди, саҳнамиз қанақадир гўзаллашиб бормоқда. Саҳнамизнинг хуснига-хусн кўшилмоқда. Ия, нима бўлди, қаёққа қараяпсан? Ким-у. Намунча тикилиб қолдинг?
- 4-талаба:** - Э, сен уни танимайсан. У ажойиб кўшиқ айтади. Кўшиқ айтганда булбуллар ип эшолмай қолади. У кўшиқ айтса ер-у - кўклар, тоғ -у - тошлар жим қолишиб тинглашади.
- 3-талаба:** - Ҳа, портлаш эффекти деганинг шуми?
- 4-талаба:** - Жим, у ҳозир кўшиқ айтади. Юр, панароқ жойда туриб тинглаймиз-да, кейин...
- 3-талаба:** - Нима кейин, кейин нима қиламиз?
- 4-талаба:** - Нима қилардик, тошимизни терамиз. Юр тезроқ.

Мархабо Бегимкулова ижросида “Бозургоний” кўшиғи

(Саҳнага 3-4 талаба чиқиб келишади)

- 3-талаба:** - Ҳа, жуда ажойиб кўшиқ бўлди.
- 4-талаба:** - Кўшиқ эмас, ботиний дард. Хаёлингни узоқ-узоқларга олиб кетади. Гўёки Мажнун бўлиб саҳроларда кезиб юрасан. Оққуш бўлиб кўкларга учасан.
- 3-талаба:** - Овозни қаранг, овозни, онажонимнинг алла айтганлари эсимга тушиб кетди.
- 4-талаба:** - Менга қара, алла дедингми. Алла нималигини биласанми ўзи?
- 3-талаба:** - Биламан. Алла -бу оналар кўшиғи.
- 4-талаба:** - Тўғри, сен ҳам бирор нарсани билар экансан. Мен яқинда бир китоб ўқидим. У китобда алла ҳақида жуда ажойиб

воқеа ёзилган. Эшитасанми, айтиб бераман.

3-талаба: - Албатта, эштаман.

4-талаба: - Бир куни Найман она... (Саҳнадан суҳбатлашиб чиқиб кетишади.)

Чингиз Айтматовнинг “Асрга татигулик кун” романидан “Найман она қиссаси” (инсценировка)

(Фондан чўл шамоли овози. Саҳнада Манқурт пода таёғига суянган ҳолда олис осмонга қараб ўйланиб ўтирибди)

Фондан: - Мен ҳар куни ойга тикиламан, ой менга тикилади. Аммо биз бир-биримизнинг овозимизни эшитмаймиз. У ёқда кимдир ўтирибди...

(Саҳнага Найман она чиқиб келади. У ёқ, бу ёққа қараб ўглини излай бошлайди. Ва уни кўради, у томон яқинлашади)

Она: - Ўғилгинам, қароғим! Сени изламаган жойим қолмади. Мен... мен... сенинг онангман! (Найман она ўғлининг бу аҳволда эканлигини тушиниб йиғлайди. Ўғил онанинг қўлларини елкасидан юлиб ташлайди, саҳна четига бориб туради. Найман она у томон юради. Ўзини хотиржам қилиб, тетик тутди.) Ўғлим, кел, ўтир, гаплашамиз, (ўтиришади) мени танияпсанми?

Ўғил: - (бош чайқайди)

Она: - Отинг нима?

Ўғил: - Манқурт.

Она: - Йўқ, (хўрсинади) сени ҳозир шундай аташади. Аввалги отинг эсингдами? Асли исмингни эслаб кўр.

Ўғил: - (нималарнидир ўйлайди ва бош чайқайди)

Она: - Отангнинг отини биласанми? Ўзинг кимсан? Эли-юртинг қаерда? Қаерда туғилганингни биларсан, ахир?

Ўғил: - (жим)

Она: - Ҳали шунчалик аҳволга солдими, сени... (қаҳрли оҳангда, Она манқурт ўғлига қараб туриб, куёш, худо ва ўзи тўғрисида тўқиган машҳур марсияни айтди.)

Тулубин келиб искаган,

Бўтаси ўлган бўз мояман...

(Найман она бу марсияни бир неча маротаба саҳнанинг у ёғидан, бу ёғига югуриб такрорлайди.) – Сенинг отинг Жўломон, эшитдингми? Сен Жўломонсан, отангнинг оти – Дўнанбой. Отангни эслай олмайсанми? Ахир, у сени болалик чоғингдан камон отишга ўргатган. Мен сенинг онангман. Сен эса менинг ўғлимсан. Сен Найман уруғидансан, тушундингми? Сен Наймансан...

Ўғил: - (бепарво)

- Она:** - Бу ерга келганингга қадар нималар бўлди?
- Ўғил:** - Ҳеч нарса бўлгани йўқ.
- Она:** - Кечасимиди ё кундузимиди?
- Ўғил:** - Ҳеч нарса...
- Она:** - Ким билан гаплашгинг келади?
- Ўғил:** - Ой билан. Мен ҳар куни ойга тикиламан, ой менга тикилади. Аммо биз бир-биримизнинг овозимизни эшитмаймиз. У ёқда кимдир ўтирибди...
- Она:** - Яна нимани истайсан?
- Ўғил:** - Хўжайинимизнинг бошидаги сингари кокил қўйишни.
- Она:** - Қани, бери келчи? Бошингни бир кўриб қўяй, улар нима қилиб қўйишган. (бошига қўл узатади, манқурт ўзини олиб қочади) – Эй Худо, ахир бундайларга бош ҳақида сўз очиб бўлмайди-ку. (у ўғлига яқинлашди) – Анови келаётган ким?
- Ўғил:** - У менга овқат олиб келаяпти.
- Она:** - (ташвишли оҳангда) Сен унга ҳеч нарса айтмагин. Мен тезда қайтиб келаман.
(Саҳнага қуролланган жунгжанг кириб келади)
- Жунгжанг:** - Ким у?
- Ўғил:** - (Жим)
- Жунгжанг:** - Сендан сўраяпман, ким у?
- Ўғил:** - (жим, елка қисади)
- Жунгжанг:** - Э, манқурт сен нимани ҳам билардинг. Ма, ол, сенга овқат (чиқиб кетади)
(Саҳнага Найман она кириб келади)
- Она:** - Жўломон, Жўломон! Омонмисан? Отинг нима, эслаб кўрчи? (ялиниш оҳангида) Отангнинг исми Дўнанбой, биласанми уни? Сенинг исминг манқурт эмас, Жўломон. Найманларнинг яйловига кўчиб бораётганимизда йўлда туғилгансан. Шунинг учун отингни Жўломон қўйганмиз. Сен туғилганингда биз ўша ерда қолиб уч кеча-кундуз тўй-томоша қилганмиз. Эслаяпсанми? Эслаб кўр.
- Ўғил:** - (Жим, бош чайқайди)
- Она:** - Отинг нима, эслаб кўр! Отангнинг оти Дўнанбой! Ол мановилардан егин. (олиб келган овқатни беради, ўғил овқатни ея бошлайди. Она алла айтади.)
Алла айтай, жоним болам,
Қулоқ солгин алла,
Ширин аллам тинглаб аста
Ором олгин алла.
Алла-ё, алла...
- (Манқурт аллани эшитиб овқат ейишдан тўхтади, она кўксига бош қўйиб ётади)
- Она:** - Эслаб кўрчи, кимнинг ўғлисан? Отинг нима? Отангнинг оти Дўнанбой.

(Парда ортидан жунгжанг овози) – Яна шу ердამисан?
(Найман она қочиб чиқиб кетади)

Жунгжанг: - Ким у, сенга нима деди, айт нима деди. (Уни дўппослаб уради) -Ким у, айт.

Ўғил: - У сенинг онанг бўламан деяпти.

Жунгжанг: - Ҳеч қанақа онанг эмас у! Сенда она йўқ! Манқуртларда она бўлмайди. Бу ёққа нима учун келганини биласанми? Биласанми? Телпагингни сидириб олиб, бошингни қайноқ сувга солгани келган.

Ўғил: - (қўрқиб кетади ва бошини маҳкам ушлаб олади.)

Жунгжанг: - Сен кўркмагин! Мана буни ушла (қўлига пичоқ беради), қани менга хужум қил, мени ўлдир. (Манқурт унга ташланади) – Ўҳ-ў, қўлингда хотира сақланиб қолибди. У келиши билан уни ўлдир, бўлмаса телпагингни олиб, бошингни қайноқ сувга солади. (у чиқиб кетади, манқурт пичоққа термулгунча хаёл суради.)
(Саҳнага Найман она кириб келади)

Она: - Жўломон, Қулуним, Жўломон, омонмисан. (Она келиб ўғлини бағрига босади. Манқурт томошабинга пичоқни кўрсатиб, онанинг кўксига уради.)

Она: - А –а-а-а, ўғлим, Жў-ў-ла-амо-о-н, Қулуним, нима қилиб қўйдинг. Ахир мен онангман. (ўғлига суяниб секин йиқилади). Эй Худо, ердан маҳрум этиш мумкин, молдунёдан маҳрум этиш мумкин, ҳатто инсонни яшашдан маҳрум этиш ҳам мумкин. Бироқ одамни хотирасидан маҳрум этишни ким ўйлаб топди экан, бунга кимнинг қўли бор экан?! Ё раббий, агар оламда бор бўлсанг, бандаларингга бу ёвузликни қандай раво кўрдинг? Ер юзида усиз ҳам ёвузлик каммиди? (Жўломонга қараб) Болам Жўломон, Жўло-омо-о-он. (ўғлига қараб юради ва йиқилиб ўлади, ўғил ҳеч нарса кўрмагандай ўйланиб ўтиради)

Фондан: - Кимнинг фарзандисан, эслаб кўр, отинг нима? Отангнинг оти Дўнанбой, Дўнанбой, сенинг исминг Жўломон, Жўломон.

(Саҳнага 1-2 талаба чиқиб келишади)

1-талаба: - Эҳ, оналар фарзанди учун минг ўлиб, минг тирилувчи оналар.

2-талаба: - Тўғри айтасан, она барибир онада. Унинг мардлигини, меҳрибонлигини таърифлашга тил ожиз. Кел кўнглингни чўқтирма, ундан кўра бир ажойиб рақс томоша қилсак.

Нигора Исроилова ижросида “Хоразмча” рақс

(Саҳнага шовқин-сурон қилишиб талабалар чиқиб келишади)

- 4-талаба:** - Тинчликми, нима шовқин-сурон?
1-талаба: - Қани режиссёр, нима, аёллар саҳнага чиқиб саҳнамизга фэйз кирди деб фақат аёлларни чиқараверадими. Ўзи-ку энди биз эркакларга ҳам давр теккан эди.
2-талаба: - Бугун уларнинг байрами бўлса, улар ҳам дам олиш керак-ку.
3-талаба: - Эндигина биз йигитлар ҳам бир ишни қойиллатамиз деган эдик, ишнинг белига тепдинг.
1-талаба: - Режиссёрликни эплай олмаса йиғиштирсин.
4-талаба: - Нима қил дейсизлар. Режиссёр нима қилсин?
1-талаба: - Институтимизда йигит зоти қуриб кетмаган-ку. Бизда ҳам ҳақиқий “мужиклар” бор.
Жаҳонгир: - Хўш, ундай бўлса кимни чиқарамиз?
3-талаба: - Ажойиб қизиқчи “мужигимиз”, йўғ-э, йигитимиз Салоҳиддин Эшимовни чиқарайлик.
2-талаба: - Тўппа-тўғри, қўшиламан.
4-талаба: - Ана, режиссёр бош ирғаб розилик бераяпти. Навбат Салоҳиддин Эшимовга.

Салоҳиддин Эшимов ижросида ичак узар ҳангомалар

*Салоҳиддин сўзининг охирида навбатни **Ғайрат Бекчоновга** беради. (Қўшиқ “Севги”)*

Саҳнага 2-3- 4 талаба чиқиб келади.

- 4-талаба:** - Энди навбат...
2-талаба: - Энди навбат...
3-талаба: - Латифага.
2-талаба: - Латифани ким айтади?
3-талаба: - Жўрабек айтади.
4-талаба: - Мен, ҳа, майли, фақат тинч туриб эшитасизлар, латифа дегани жиддий бўлиш керак. Бир куни иккита балиқ чўлга чўмилишга борибди.
3-талаба: - Хўш...
4-талаба: - Нима хўш, бир пас қўшилмай турасан-ми, йўқ-ми. Бир кун иккита балиқ чўлга чўмилишга борибди.
2-талаба: - Кейинчи...
4-талаба: - Нима кейин, айтдим-ку қўшилмай тур деб. Бир кун иккита балиқ чўлга чўмилишга борибди, бориб қараса сув йўқ экан қайтиб келибди. Во-хо-хо-хо.
2-талаба: - Латифанинг совуқлигини қара-ю, кулишини қара.
3-талаба: - Латифа мана бунақа бўлади. Бир кун иккита балиқ сувнинг тагида ким кўп туришга гаров ўйнашибди.

- 4-талаба:** - Кейинчи?
- 2-талаба:** - Учинчи балиқ қурукликка чиқиб, санаб турган экан, секундомер бўлиб ўшаниси ўлиб қолибди.
- 4-талаба:** - Во-хо-хо-хо... (Саҳнага 1-талаба чиқиб келади.)
- 1-талаба:** - Шуям латифа бўлибди-ю, нима бу, учаланг саҳнага чиқиб олиб майнавозчилик қилаяпсан. Латифани эпласанг айт. (Учала талабанинг жаҳли чиқади, “ўч оламиз” деганидек бир-бирига имо-ишора қилишади.) Латифа мана бундай бўлади. Бир куни афанди бир Америкага бориб келай деб, аэропортга чиқибди, чикса тумонат одам... Ў, ў менга қаранглар.
- 3-талаба:** - Гапиринг, гапиринг, эшитаяпмиз.
- 1-талаба:** - Афанди дейман, бир Америкага бориб келай деб аэропортга чиқибди, чикса тумонот одам.
- 4-талаба:** - Кечирасиз ака, бу Афанди Америкага бормоқчи бўлибди, бу қайси аэропортга чиқибди?
- 1-талаба:** - Тошкентда ўзи битта аэропорт бўлса, ўшанга чикқанда.
- 4-талаба:** - Йўқ, Тошкентда иккита аэропорт бор. Бири вилоятлараро, иккинчиси халқаро, яъни международный.
- 1-талаба:** - Энди бу латифа бўлса, латифага нима фарқи бор.
- 2-талаба:** - Менга қаранг, барака топгур, келиб-келиб шу билан тенг бўласизми, международный сига деб қўяқолинг.
- 1-талаба:** - Афанди бир Америкага бориб келай деб аэропортга чиқибди. Международныйсига чикса тумонат одам, танишларига қараб, кўриб қўйларинг мен ҳам Америкага...
- 3-талаба:** - Менга қаранг, бу Афанди Америкага бормоқчи экан, бу визаси очилганмикан.
- 1-талаба:** - Вой, мен латифа айтаяпман-ку, бунга визанинг нима алоқаси бор.
- 3-талаба:** - Борда ака, бу Америка катта холасининг уйи эмас, у ерга виза керак.
- 2-талаба:** - Менга қаранг, шу билан тенг бўлмай, бор экан деб қўяқолинг.
- 1-талаба:** - Афанди бир Америкага бориб келай деб аэропортга чиқибди, ў-ў, международныйсига, визаларнинг ҳам тоза очилгай пайти экан, чикса тумонот одам, танишларига қараб...
- 4-талаба:** - Менга қаранг, ака, бу Афанди Америкага нима иш билан бораяпти экан?
- 1-талаба:** - Нима эди?
- 4-талаба:** - Мен демокчиманки, туристми ёки ўқишгами, ишгами? Турист бўлса бирор бир ҳомий ташкилот тарафидан боради дейманда.
- 1-талаба:** - Афанди бир Америкага бориб келай деб аэропортга чиқибди, международныйсига, визаларнинг ҳам тобора

очилич шохчалаб бораётган даври экан, менга қаранг ҳой, пулини бериб ўчириб қўйган, турист эканлар, турист. Чикса тумонат одам...

- 3-талаба:** - Ака, бу Афанди Америкага қайси куни учаётган экан.
- 1-талаба:** - Ҳа, бу Афанди бўлса, Афандига нима фарқи бор.
- 3-талаба:** - Фарқи бор, ака, душанба, сешанба, чоршанба, пайшанба...
- 1-талаба:** - Пайшанба куни учибди, бўлдимми?
- 3-талаба:** - Ана шунча одамни алдадингиз ака, пайшанба куни Хитойга учади, Америкага фақат жума куни учади.
- 2-талаба:** - Менга қаранг, барака топгур, жума куни деб қўя қолинг.
- 1-талаба:** - Жума куни учирсам хурсанд бўлдиларми, бир оғиз гапингиз, жума куни учирамиз. Афанди, Афанди бир Америкага бориб келай дебди, менга иш орттириб, аэропортга чиқибди, международныйсига, визаларининг айна очилич, шохчалаб, учидан мунча-мунча визачалар чиқараётган пайти экан. Пулни бериб учириб қўйган, турист эканлар. Афанди жума куни учибди, жума куни. Чикса тумонат одам, танишларига қараб, “ҳой сен палакатларни деб Америкага кетаяпман...”
- 2-талаба:** - Ҳой ака,
- 1-талаба:** - Ҳа, нима...
- 2-талаба:** - Тўхтанг.
- 1-талаба:** - Тўхтамайман, менга қаранглар, сенларнинг мақсадларинг нима, ниятларинг нима ўзи, шу бечорани Америкага юбормасдан олиб қолишми, ўзларинг бир йилда 3-4 маротаба бориб келасанлар, биров бир нарса демайди, шу бечора ҳам бир бориб, шундай бир четини кўриб келса нима бўлибди, а, нима бўлибди? Э боринглар-э келиб-келиб сенларга латифа айтдимми(кетмоқчи бўлади).
- 2-талаба:** - Тўхтанг, қаёққа?
- 1-талаба:** - Афандидан хабар олай, сизлардан бесўроқ учиб қўймасин.
- 3-талаба:** - Тўхтанг, охири нима бўлибди?
- 1-талаба:** - Охирими, охири ҳамма ҳужжатларини топшириб, падарингга минг лаънат бормайман Америкага деб эшагини миниб кетибди. Хайф сенларга латифа(чиқиб кетади).
- 2-талаба:** - Ҳой, тўхтанг, э буни хафа қилиб қўйдинглар, мен бориб узр сўрай (чиқиб кетади).
- 3-талаба:** - Э, яхши иш бўлмайди. Энди нима қилдик.
- 4 талаба:** - Қўй, кўнглингни туширма, менинг бир яхши ўртоғим бор, ҳозир саҳнага ўшани чиқарамиз. Марҳамат кутиб олинг.

Жалололидин Усмонов ижросида “Афсона” қўшиғи.

(Саҳнага 3-4 талаба чиқиб келишади)

- 3-талаба:** - Азизлар, байрам бошланишидан олдин, ташриф буюрган

барча эркакларимизга “Сизга, сизники эмас” деб номланган байрам чиптасини тарқатган эдик. Ҳозир ушбу бахтли чипта соҳибини аниқлаб олсак. Марҳамат қилиб бизга меҳмонларимиздан бирингиз бахтли чипта соҳибини аниқлаб берсангиз. Марҳамат?

(Чипта соҳибини саҳнага таклиф этилади. Унга совға топширилади ва ушбу совгани ўзи ёқтирган муаллимасига ёки курсдош қизига байрам совғаси сифатида беришини айтади.)

- 3-талаба:** - Менга қара, мана бу томошабинимиз ўзи ёқтирган аёл кишига совгани топширди. Бугун байрам бўлса, сен хотинингга нима совға қиласан?
- 4-талаба:** - Қанақа хотин?
- 3-талаба:** - Қанақа бўларди, хотинга ўхшаган хотин. Икки оёқли.
- 4-талаба:** - Биламан, хотин тўрт оёқли бўлмайди. Ахир мен уйланмаганман-ку.
- 3-талаба:** - Бахтли экансан, мен ҳам уйланмаганман.
- 4-талаба:** - 8 март яқинлашяпти, уйланиб бўладими.
- 3-талаба:** - Лекин уйлансанг ҳам-чи, ҳақиқий ўзбек қизига уйлан. (Саҳна орқасидан шовқин-сурон)
- 4-талаба:** - Ия, нима бўлаяпти?
- 3-талаба:** - Қара, улар биз томонга келишяпти. Юр, томоша қиламиз.

“Ўзингдан қўямасин” саҳна кўриниши

(Саҳнага йигит ва аммаси кириб келади)

- Амма:** - Вой, ким айтади сени йигит деб, афти-ангорингга бир қара, вой, кийимингга қара, бу кўйлагингнинг рангги оқми ўзи ё қорами.
- Йигит:** - Э, нима қил дейсиз, амма, қулоқ-миямни едингиз-ку, мана шу еримга келди, нима қилай айтинг?
- Амма:** - Нима қилардинг, шундай юраверасанми? Сўққабош бўлиб. Уйлан жиян, уйлан.
- Йигит:** - Нима, уйлан дейсизми? Ўйлаб гапираяпсизми, амма?
- Амма:** - Ҳа, юраверасанми бўлмаса, сен тенгилар яқинда қиз чиқариб, келин туширади.
- Йигит:** - Ҳазилингизни йиғиштиринг, амма.
- Амма:** - Вой, қанақанги ҳазил. Раҳматли акажоним, келинойим тирик бўлганда шу кунларни кўрармидим. Вой жигарим, вой жигарим (йиғлайди).
- Йигит:** - Бўлди, шу қилганингизга уйланганим бўлсин.
- Амма:** - Нима, нима дединг амманг ўргилсин, яна бир қайтар, сенинг шу гапингни юз йилдан буён кутаман – а?
- Йигит:** - Юз йил, ахир мен энди 22 га кирдим-ку.
- Амма:** - Ҳа, энди жиян, айтдим-қўйдим-да. Менга қара, ўзи кўз

- остингга олганинг борми?
- Йигит:** - Ҳа, амма нечта керак?
- Амма:** - Нима, нима дединг, нечта керак, эсинг жойидами?
- Йигит:** - Ҳазиллашдим, амма.
- Амма:** - Э, ҳазилинг курсин.
- Йигит:** - Амма маҳалламиздаги Абдурайим аканинг қизини нима дейсиз
- Амма:** - Абдурайим, тракторист Абдурайимми?
- Йигит:** - Худди ўша.
- Амма:** - Э, бекорларнинг бештасини айтибсан.
- Йигит:** - Нега унақа дейсиз, амма. Унга нима қилибди?
- Амма:** - Ўша Абдурайиминг қоп-қора мойга ботиб юради. Кўрган одам кўрқиб кетади.
- Йигит:** - Амма мен Абдурайим акага эмас, унинг қизига уйланаман-ку.
- Амма:** - Э, ўчир овозингни. Отаси ким-у, қизи ким. Қизининг заррача ақли бўлганда отасини оппоққина кийинтириб қўймасмиди. Менга қара, бошқаси қуриганми сенга, кўчага чиқиб хоҳлаган дарахтингни бир тепсанг, вой, минг битта қиз дув-дув тўкилиб тушади-ку.
- Йигит:** - Э, бошимга ураманми дарахтдан тушган шафтоли қоқиларни. Ундан кўра нариги маҳалладаги Сотиволди амакининг қизига уйлансам-чи?
- Амма:** - Вой – вой, ўламан, сув, сув бер менга.
- Йигит:** - Тинчликми, нима бўлди?
- Амма:** - Сотиволидининг қизига уйлангунча бир умр чўлда ўсган саксовулдай сўққабош бўлиб ўтганинг яхши-ку. Сотиволдиям одамми, нақ аждарҳонинг ўзи. Нимани кўрса ютади-қўяди.
- Йигит:** - Сотиволди ака билан нима ишингиз бор, қизини гапиринг.
- Амма:** - Қизи ким бўлар эди, чаённинг боласи чаён, илоннинг боласи илон деб бекорга айтишмаган, ўқимаган. Вой, сени ким айтади чет элда ўқиб келган деб, кўпни кўрган деб ким айтади. Кимсан Японияда ўқиган-а! Эсиз уч йил умр. Уч йил Японияда нима қилдинг? Сендай бир овсар йигитга битта кўзи қисик япон қизи топилмадим. Ҳа, японингнинг уруғига ўт тушсин-а,. менга қара, ўзингга ўхшаган ўқимишлиси қуриб қолибдим.
- Йигит:** - Э, ўқимишли олимани бошимга ураман-ми, хотин деган уйим, бола-чақам дейдиган бўлса.
- Амма:** - Эси йўқ, мана мен поччангни ўзим боқаман-ку. Келиним мендай бўлса ёмонми. А, айт, мендай бўлса ёмонми, ёки мендай ҳазар қиласанми?
- Йигит:** - Йўқ, йўқ, ҳазар эмас, ҳавас қиламан.
- Амма:** - Ундай бўлса ўқимишли, олима қизга уйланасан, бозорчи,

тижоратчи керак эмас, унинг устига хотининг чет эллик бўлсин.

Йигит:

- Нима, чет эллик!

Амма:

- Ҳа, чет эллик, уч йил чет элда ўқиганинг эсингдан чиқмасин.

Йигит:

- Хўп, хўп. (томошабинга) Шу қилганига аммамни бир бопламасам. Амма, мен рози, худди сиз айтгандек ўқимишли, олима, унинг устига чет эллик қизга уйланаман.

Амма:

- Яша жиян, ана энди ўзингга келдинг. Яна бир шарт, аввал келинпошша менинг имтиҳонимдан ўтади, кейин тўй бўлади.

Йигит:

- Мен рози, мен рози, хоҳласангиз ҳозирок имтиҳонни бошлаймиз, мен сизга ҳамма чет эллик қизларни кўрсатиб чиқаман. Юринг, амма. (Амма чиқиб кетади,*Саҳнада йигит телефонда гаплашади*)

Йигит:

- Алло, Наргизахон, биз ҳозир сизникига борамиз, амма билан, тинчлик, тинчлик, фақат сиз... (гаплашиб чиқиб кетади.)

(Саҳнага амма ва йигит кириб келади)

Амма:

- Жиян, бу, қани келинпошша.

Йигит:

- Ҳозир шу ерда, фақат у япон.

Амма:

- Ҳеч қиси йўқ жиян, япондан дурусти йўқ ўзи. Бекорга Японияда ўқимагансан-да ўзи. Япон қизлар ўз эрига вафодор бўлишади. Эрига тик қарамайди, гап қайтармайди. Тўғри қилибсан. Қани чақир.

Йигит:

- Ҳозир келади, амма уни ўз келинингиздай кўраверинг. Унга келин деб мурожаат қилинг.

Амма:

- У ёғини ўргатма жиян, амманг японларни биринчи кўриши эмас. Чақир уни.

Йигит:

- Ҳозир чақираман. Суна, о Суна.

Амма:

- Нима сўна деяпсан-ми?

Йигит:

- Сўна эмас, Суна унинг исми.

Амма:

- Бошқа исм қурибдими. Ҳа, исмингга ўт тушгур. (Саҳнага Наргиза японча кийинган ҳолда, майда қадам ташлаб тез юриб кириб келади ва японча таъзим қилиб саломлашади)

Наргиза:

- Кани, чуа

Амма:

- Нима деди, қани жўна дедими.

Йигит:

- Йўқ, у японча гапирди, у сизга салом берди.

Амма:

- Ҳа шундай-де. Ваалайкум-ассалом. Вой бўйларингга қоқиндиқ, келинг кўришайлик. (Амма Наргиза билан кўришмоқчи бўлиб, унга яқинлашади, Наргиза эса японча таъзим қилиб ундан узоклашади.)

Амма:

- Вой жиян, нима бало бунинг соғим кўрмаган сигирга ўхшаб ҳуркиб қочади. Эси жойидами?

Йигит:

- Э амма, қанақа одамсиз. Ахир бу япон бўлса. Уларда одат

шунақа.

- Амма:** - Ҳа, шундай дегин, жиян.
- Йигит:** – - Суна, (японча талаффуз) курпажио олиб кетио.
- Амма:** - Нима дединг жиян?
- Йигит:** - Кўрпача олиб кел дедим.
- Амма:** - Ҳа, тушунарли.
(Наргиза кичкина-кичкина тўртбурчак латта олиб чиқади)
- Йигит:** - (японча талаффуз) Туша-ге.
- Амма:** - Вой, бу нима?
- Йигит:** - Бу японларнинг кўрпачаси. Уларда кўрпача шунақа бўлади.
- Амма:** - Ҳа, майли японнинг сийлагани шуда. Ўзи бир майда халқ бўлса, нимасидан ўпкалайман.
- Йигит:** - Суна, (японча талаффуз) чо-о-о-й.
- Амма:** - Менга қара, бу японларда тўйда аммаларига нима совға қилади.
- Йигит:** - Японларда тўйда аммаларига ҳеч нарса совға қилмайди.
- Амма:** - Вой, нега?
- Йигит:** - Чунки японларда амма бўлмайди.
- Амма:** - Тавба шунақа халқ ҳам бўлар эканда. Вой бу нима, чақалокқа олиб келдими. (кичкина чашкадаги чойни кўриб).
- Йигит:** - Амма, айтдимку, японларда шунақа деб.
- Амма:** - Э, менга қара, япондан бошқаси қуриганмиди сенга.
- Йигит:** - Суна (японча талаффуз) овқатиче, обокаче. Амма ўзингиз айтиндингиз-ку япон бўлсин деб.
- Амма:** - Япон десам япон топаверасанми, яхшиям негр демаганман. Аллақачон юрак қурғур ишдан чиқар-ди.
(Наргиза кичкина идишда овқат олиб киради).
- Йигит:** - Амма, овқатга қаранг.
- Амма:** - Вой –дод, бу нима (бақиради) Овқатда қикичбақа нима қилиб юрибди. Вой-дод!
- Йигит:** - Амма, ўзингизни босинг. Ахир булар япон, японларда шунақа овқат қилинади.
- Амма:** - Японингга ўт тушгур. Қисқичбақа боққунча, товук боқса бўлмасмиди, ҳам гўштини, ҳам тухумини еяди. Вой шўрим курсин.
- Йигит:** - Ўзингизни босинг, амма, ҳали булар ҳолва.
- Амма:** - Нима, ҳали булар ҳолва, йўкот, йўкот кўзимдан. Абдурайим тракторчининг қизига ёки Сотиволдининг қизига уйлансанг уйлан, лекин буни йўкот. Йўкот!
- Йигит:** - Ўзингиз айтиндингиз-ку, япон бўлсин деб.
- Амма:** - Япон демай мен ўлай, уларнинг қўл-оёғи енгил бўлади дейишганди. Қисқичбақа ейишини қаёқдан билай, ўзимнинг ўзбегимдан қўймасин. Иссиққина нонларни ёпиб, дўппидеккина паловхонтўраларни дамлаб, хурмат-

иззатингни жойига қўядиган ўзбегим қизидан айланай.
Менга қара ўзбекка уйланасан.

- Йигит:** - Менга қаранг, амма, японларнинг нимаси ёмон.
Амма: - Ўчир овозингни, ўзбекка уйланасан дедимми, ўзбекка уйланасан. Қани олдимга туш. (чиқиб кетади).
Йигит: - Тавба, қизик иш бўлди. Наргизахон, Наргизахон.
Наргиза: - Лаббай, Олимжон ака.
Йигит: - Наргизахон, хуллас иш битди. Яқинда тўйимиз.
Наргиза: - Чиндан-ми?
Йигит: - Ҳа, чиндан.
Наргиза: - Лекин аммангиз мени таниб қолади.
Йигит: - Йўқ, ўзим тушунтириб айтаман.
Наргиза: - Ундай бўлса мен рози.
Йигит: - Наргизахон, йўғ-э (японча талаффуз) Суна -а-а-а, кетдиг-э-э-э.
Наргиза: - (Йигитга қараб) Қани чуа, қани чуа. (таъзим қилиб чиқиб кетишади).

Ботир Жўраев ижросида “Аёл” қўшиғи

(Саҳнага талабалар чиқиб келишади)

- 4-талаба:** - Ҳа, ана энди ақлим етди, аёлларнинг муқаддас ва буюклигига.
1-талаба: - Эҳ, нима ҳам дердик, аёллар барибир муқаддас.
2-талаба: - Аноларнинг оёғи остиндадир,
Равза жаннату ризвон боғи.
Равза боғин висолин истар эсанг,
Бўл анолар оёғининг туфроғи.
3-талаба: - Қаршингизда турган ушбу Тожмаҳални (саҳнанинг орқасига осилган пардани кўрсатиб) буюк Шоҳжаҳон Мумтозмаҳалбегимнинг қалбидан, юрагидан андоза олиб қурдирган, демак аёл қалбининг андозаси шу қадар мўъжиза ҳисобланса, аёлнинг ўзини таърифлашга тил ожиз.
4-талаба: - Президентимиз Ислом Каримов аёлларимизга ғамхўрлик қилишни бош мақсад қилган ҳолда шундай деган эди, “Она тўғрисида, унинг фарзанди тўғрисида ғамхўрлик қилиш давлатимизнинг муқаддас бурчидир.”
3-талаба: - Улуғ донишмандлар Ватанга энг муносиб таъриф излаганда, уни Она сиймосига қиёс этганларида катта маъно бор. Дунёда “Муқаддас” деган сўзга муносиб зот ҳам Онадир.
Бу ёруғ оламда Ватан биттадир,
Биттадир дунёда Она деган ном.

(Талабалар саҳнада турган ҳолда, саҳна ортидан учта

талаба чиқиб келиб, “Муқаддас аёл” кўшигини айтишади. Кўшиқнинг сўнги мисраларида байрамнинг бутун иштирокчилари сахнага чиқшади. Саҳна тепасидан шарлар ташланади. Кўшиқ тугагач бошловчилар байрам ижодкорлари билан таништиради)

- 1-бошловчи:** - - Бугунги томошамизнинг бадиий раҳбарлари:
Ақромов Равшан Ақарович, Ақмедов Фарход Эркинович.
- 2-бошловчи:** - Оммавий сахналарда институтимиз талабалари.
- 1-бошловчи:** - Сахналаштирувчи режиссёр-“Режиссура” кафедраси дипломанти Жаҳонгир Маматқосимов.
- 2-бошловчи:** - Томошамиз ўз ниҳоясига етди. Хайр, саломат бўлинг.
- 1-бошловчи:** - Яна бир бор байрамингиз муборак бўлсин, азиз аёллар!

Фондан “Муқаддас аёл” кўшиғи.